

GENERATIEA NOUA

Revistă științifico-literară

APARE ODATĂ PE LUNĂ

REDACTORI:

PENTRU PARTEA ȘTIINȚIFICĂ

PENTRU PARTEA LITERARĂ

Dr. C. CHABUDEANU

DIMITRIE TELEOR

Secretar de redacție: Sc. ORĂSCU.

SUMARUL:

Câte-va curiozități, Direcțiunea. — Sub-prefect (nuvelă), D. Teleor.
— Revista Economică de Ion I. Nacian. — Nu măi sta pe gânduri,
Sub farmecul de stele poezii, de Sc. Orăscu. — Conservatorul, Alex.
Ioanin. — Sonet, M. Eminescu. — Inelul lui Nicolae I de Eduard M.
Adamski. — Năpasta de I. L. Caragiale. — Teatru de Bălciu D. Teleor.

REDACȚIEA ȘI ADMINISTRAȚIEA

3, — STRADA BASARABILOR, — 3

BUCURESCI

ABONAMENTUL :

Pentru un an lei 20
Profesorii, profesoarele și studenții universitari plătesc pe jumătate

Cine primește două numere consecutive, se
consideră ca abonat.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

*Domnii cărora s'a trimis ziarul nostru
și nu voesc a fi abonați, sunt rugați a ne
înapoia ziarul, spre a evita neînțelegerile
ce s'ar ivi la încasarea abonamentelor.*

DIRECȚIUNEA.

Manuscriptele trimise și nepublicate se ard.

„GENERATIEA NOUA“

IESE ODATĂ PE LUNĂ

Prim-Redactor : D. TELEOR.

CÂTE-VA CUVINTE

Titlul de „Generația Viitoare“ fiind dat revistei cam în pripă și neținându-se socoteală de ce-ar putea însemna, odată cu alte modificări, am găsit trebuincios a schimba acest titlu în acela de „Generația Nouă“.

Direcțiunea.

SUB-PREFECT

«Trebuie să te ții de unii, să fii numai cu unii, dacă vrei să treci de om cu caracter!»

Așa cugeta d. Ionel Plăiulescu, sub-prefectul plășilor întrunite Crângureni-Picureni, după citirea listei complete a deputaților aleși de țară zilele acelea. Și îi părea foarte bine că reușiseră liberalii mai pretutindeni. «Patru ani de slujbă și de leafă, asigurați! Patru ani! Dar poate și opt și doi-spre-zece ani! Cine știe? E bine așa cum este, așa cum staū lucrurile. Tot omul trebuie să aibă norocul lui, — ce vrei? Țara e liberală de la un capăt până la altul, o spun jurnalele, o spun oamenii. Și eu sunt liberal cu o vechime de vr'o cinci ani. Dacă sunt sub-prefect acum, soldat umil și obscur al partidului, asta nu va să zică că pe viitor n'o să fiu mai mare. E totul să fii înregimentat, să fii matricolat, să ai în front, cum s'ar zice, numărul tău: șapte, opt, două sute, o mie. Dacă partidul în războaiele sale are noroc, laurii și bunătațile cad și pe capul tău. Suferințele vin numai când partidul cade de la putere. Și asta e cu neputință așa curând.»

D. Ionel Plăiulescu era abonat numai la *Voința Națională*, la redacția căreia se ducea el în persoană de achita abonamentul din trei în trei luni. Când intra în casa jurnalului, par'că intra într'o biserică. Saluta pe

administrator, pe corector, pe redactori. «D'ai noștril... Dar de ce nu veniți odată pe la mine? La aer... la pădure... Vă trimit eu *gabrioleta*... Nicî o cheltuială... Mîncare... ce poștiți... lăutari... Mi-ar face mare plăcere... Noi acolo, la țară... singuri... Cu serviciul doar... cu inspecțiile... încolo... Când mai vine câte cine-va pe la noi par'că vedem Bucureștii. Dar ne-am obișnuit... D'alde noi, pe la țară...»

Și dacă 'l întreba vr'un redactor despre vr'o informație și despre popularitatea guvernului în plășile lui, se grăbea să răspundă: «Pe la noi, nimic... niște călcări de case... niște țigani mandinești... s'au înaintat... Incolo, liniște... grâul bun... recoltă bună. Noi stăm bine acolo. Toți liberali... Nu crăcnește... Ți-ai găsit! Tocmai la mine? 'Mî pui capul...»

Căzând guvernul liberal de la putere, temelia principiilor politice ale lui Plăiulescu se sgudui cumplit. Trei zile și trei nopți s'a gândit el ce să facă. Ziua voia să 'și dea demisia; noaptea se hotăra să rămâie în slujbă. Greutatea mare era să știe când avea dreptate.

Fiind că 'l venea *Monitorul* la sub-prefectură, avu prilej să citească proiectele de reformă ale guvernului junimist. La întâia citire nu le-a înțeles; la a doua a priceput ceva; la a treia zicea că par'că le-a dictat inima lui. «Dacă e vorba pe reforme, e bine. Și eu sunt pentru reforme. Aprob programul junimiștilor în toate punctele lui. Sunt deci junimist? Sunt? Guvernul e alcătuit din oamenii cei mai talentați și mai cu învățatură. Dacă n'or scoateăștia carul Statului din nămol, apoi nu 'l mai scoate nimeni. Dar aș vrea să mă cunoască mai bine. Și trebuie să fie oameni înțelepți dacă nu m'au dat afară din slujbă. Eu, cu tot respectul ce

am pentru liberali, nu pot să nu recunosc superioritatea junimiștilor».

Și a doua zi scrise administrației ziarului *România Liberă* următoarele rânduri:

Domnule!

Sunt cititor regulat, cu numărul, încă de la apariția ziarului D-voastră. Acum doresc să mă abonez. Primiți, o dată cu suma de 32 de lei, plata abonamentului meu, și asigurarea despre stima, dragostea și considerația cu care am onoarea de a fi al d-voastră supus serv și admirator.

Ionel Plăiulescu

sub-prefect etc.

Acum îi veneau două ziare: *Voința Națională* și *România Liberă*. Pe cea d'ntâiu n'o mai citea. Când o primea o îndoia ast-fel ca să nu i se vază frontispiciul. *România Liberă* însă o citea de la început până la sfârșit, o lua cu dânsul, în buzunar, o arăta la toți. »Imi vine ziarul regulat. Are bune articole. Nu injură, discută serios și cu miez. Imi place. Până și anunțurile sunt interesante.»

Porunci nevestii să deslipească de la cercevelile ferestrei, fășii-le din *Voința Națională*. »Și borcanele cu dulceață, nu poți să le acoperi cu alt-ceva? Cu jurnale! E hârtie d'ailantă berechet. Nu d'alt ceva, dar sunt vremuri critice. De unde știi că nu pică directorul prefecturei, or chiar prefectul, or cine știe cine, și când 'i oi da dulceață, o să vază jurnalul dă opoziție și o să zică: »D-voastră citiți *Voința*! »Ce e bine nu e rău. Paza bună ferește primejdia rea!«

Demisionând guvernul junimist și venind conserva-

torii la putere, sub-prefectul nostru se găsi iarăși în o mare încurcătură. Se gândi iarăși trei zile și vr'o trei nopți, ce să facă. Ziua îl băteau acum gândurile să rămâie în slujbă; noaptea se hotăra să demisioneze. »De la liberal la conservator, e o distanță! S'o trec așa de repede, mi-e să nu 'mă vie ameteală. Dar o s'aștept să vedem evenimentele!«

Tot așteptând el evenimentele, până una alta, trimise o scrisoare administrației ziarului *România*, în care se ruga ca să fie numărat printre abonați: »Sunt cititor cu numărul încă de la apariția ziarului d-v. etc. etc.«

Acum priimea trei gazete, trei! Ar fi dat bietul Ionel nu știu ce, ca să 'i vie la taft numai *România*, jurnal inofensiv și mare. Gazetele, când erau așezate una lângă alta, păreau că 'și arată colții, păreau că să ceartă groaznic, cel puțin pentru Ionel. Ar fi voit să le înăbușe glasul ăsta ce 'i spărgea urechile! »Treți gazete la mine! Treți gazete a trei partide mari, diferite! Va să zică d-ta, d-le Plăiulescu, te dai după păr! Ești cu toți d-ta? Stați în trei luntri d-ta? Și 'ți merg bine afacerile dacă 'ți dă mâna să plătești atâtea parale pe abonamente!«

Și aduna foile vechi și le îndesa într'un cufăr. Și lipea geamurile cu fășii din ziarul *România*, cu grabă, cu frică, cu candoare. »Să nu mai citiți nimeni ziarele opoziției! Cum vin, îndată să le ascunzi bine unde-va. Știu eu ce spun ele. Un funcționar trebuie să cugete ce cugetă guvernul!« zicea el nevastăi sale.

Intr'o zi însă, pe când se întorcea din inspecția plășilor, vede de departe pe un copil al lui jucându-se cu zmeul.

Și zmeul era făcut dintr'un număr al *Voinței Națio-*

nale. El citi bine și deslușit, de unde era, cuvintele: *Voința Națională*.

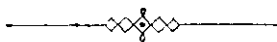
»Nevastă, nevastă, m'ai prăpădit, m'ai nenorocit! Ce ți-am spus? Chiamă copilul și ia-i zmeul din mână, — bată'l Dumnezeu să'l bată! Nu era destul că ne vine gazeta în casă, mai trebuie să spunem și la lume? Mai trebuie s'o ridicăm în slava cerului ca să se vază tocmai de la București, și s'o trâmbițăm prin limbă vîjiitoare de hârtie! Oh! nevastă, unde ți-e capul? Unde ți-e capul?«

Peste vr'o trei zile după aceasta, 'i veni o hârtic de la București, în care i se făcea cunoscut că este pus în disponibilitate

Când citi hârtia, se făcu galben ca ceara, mâinile începură să 'i tremure, simți o ușurare de la piept în jos și o greutate la cap:

»Zmeu m'a mâncat fript! M'a mâncat fript!«....

D. Teleor.

REVISTA ECONOMICĂ

DOUĂ ARTICOLE ALE D-LUI MAIOR RELATIVE LA ȘCOALA DE LA FERESTRĂU. — REVISTA AGRICOLĂ DIN CRAIOVA. — NECESITATEA UNUI SERVICIU GENERAL DE STATISTICĂ. — UN ARTICOL AL D-LUI P. S. AURELIAN. — UN RAPORT AL D-LUI CARNU MUNTEANU.

Activitatea economică din această săptămână este îndestul de însemnată. Ziarul «Românul», în tot-d'a-una gata a deschide coloanele seile oamenilor studioși, a înserat mai multe articole ale d-lui doctor Maior, care și-a terminat seria sa de articole care poartă ca titlu: *Științele agronomice și Școala practică de la Ferestrău*; și *Programa și noua organizare a Școlii de la Ferestrău*.

În ambele aceste studii, d-nu doctor Maior crede că ar fi bine ca la noua organizare a școlii de la Ferestrău să se prevadă trei secțiuni: *de agricultură, de silvicultură și de arpentori*. După D-sa, numărul anilor de studiu este neapărat necesar de 3 ani, și cel puțin un an de aplicație (în ambele secțiuni: agricolă și silvică). Acest an de aplicație, zice D-nu Maior, se poate face s'aū în țară sau în străinătate, în urma unor misiuni a căror cheltuială va fi făcută, bine înțeles, de Stat.

D-nu Maior mai cere o împărțire logică a catedrelor. Ast-fel, D-sa susține că este bine a separa catedra de zootehnie de cea de medicină veterinară, căci, așa cum se găsește astă-zî, nu se poate da zootehniei importanța ce ea reclamă imperios, de și ea este o parte însemnată a agriculturii.

D-nu Maior mai crede că este bine ca să se organizeze la aceeași școală și conferințe de viticultură și enologie, și arată, într'un mod lămarit, avantajele ce s'ar putea trage din aceste conferințe.

În cea ce privește partea aplicată la studiul chimiei generale și agricole, la botanică, la lecțiunile de lăptărie, autorul acestor articole insistă, cu tot dinadinsul, de ore ce o consideră de o mare însemnătate; în fine, d-nu Maior cere o mai echitabilă repartiție a orelor de lucru, pe motivul, zice d-sa, că este nedrept ca unii profesori să aibă 4—5 ore pe săptămână, pe când alții să facă 9 ore. Aceste considerațiuni ale d-lui Maior mi se par, în mare parte juste, așa că ele merită a fi băgate în seamă, atunci când se va întocmi, pe noi baze, școala care face obiectivul preocupărilor generale.

Intr'un alt articol, apărut éráși în *«Românul»* de Joi, sub titlu: *Curier agricol și economic*, semnat éráși de D-nu Doctor Maior, între alte cestiuni ce d-sa tratéză, sau ca amator sau ca cunoscător, pune în evidență diversele anomalii ce întâmpină cine-va la noi în țară, anomalii care rezultă, zice d-sa, din cauză că specialiștii nu sunt puși să lucreze în direcțiunile în care se pricep și unde ar putea produce ceva util țării.

Ast-fel, zice D-nu Maior, cu ore care dreptate: la noi silvicultorii fac agricultură, agricultorii merg la seminare, veterinarii predău zootechnia, inginerii hidraulicii cultivă tutunul și altele. Cele alte cestiuni tratate, ca căile de comunicație, etc, sunt de o minimă însemnătate, de ore ce ele au fost rău discutate de D-nu Maior.

Revista agricolă din Craiova publică, între altele, *Legea tocmetelor agricole a D-lui Ministru Gr. G. Păucescu*, și un articol: *Despre varietățile de grâu ce ar fi mai potrivite pentru țara noastră*, semnat de d-nu N. Cesianu.

Sub titlu: *Serviciul general de statistică*, ziarul *Adevărul* publică raportul Ministerului de Interne, adresat celui de Domenii, din care reese utilitatea incontestabilă a unei direcțiuni de statistică, de ore ce, zice această adresă, este „una din instituțiunile cele mai folositoare pentru înlesnirea progresului, și care merită să atragă neapărat atențiunea deosebită a administrațiunei noastre; căci a noastră este datoria, d'a ridica în picioare a doua oră așezământul de statistică, absolut indispensabil ori cărui guvern, care merge spre bine în munca civilizațiunei.” Sunt textual cuvintele adresei Ministerului de Interne.

Asupra serviciului statistic de astăzi, ar fi multe de zis, căci cum este alcătuit, cu ómenii care 'l conduc, fără competență, adesea fără îndestulă inteligență a cifrelor și interpretărei lor, lasă mult de dorit, împiedică de a se realiza multe din necesitățile imperios reclamate, *ca facerea recensimentului, culegerea datelor menite a lumina diversele anchete, întocmirea taxelor vamale, cu un cuvânt, alcătuirea datelor positive și științificește combinate asupra principalelor noastre ramuri de activitate socială.*

Tot din această adresă reese oportunitatea unui recensiment al populațiunei, necesitate atât de imperios reclamată, pentru a se putea resolve în urmă multe alte cestiuni, care aű principalul fundament în recensimentul populațiunei. În fața atâtor cerințe de o importanță capitală, adresa Ministerului de Interne zice: că este bine ca să se numescă „o comisiune ad-hoc, care să se ocupe îndată cu reorganizarea serviciului nostru general de statistică, și cu alcătuirea unui proiect de lege pentru efectuarea unui recensământ în anul 1890, prin care să se numere sistematic populațiunea aflătoare în tótă întinderea teritoriului nostru, și să adune și felurite alte științe.”

Economia Națională, organul agricultorilor luminați, publică, în frunte, un articol, intitulat: *Direcțiunea economică a Ungarici*, datorit directorului acelei Reviste, D-nu P. S. Aurelian.

D-nu Aurelian începe acest articol prin a spune că la noi cestiunilor politice li se dau o prea mare preferință, și, că, cu modul acesta, să neglige alte interese mai vitale, să neglige cestiunile economice, care ar trebui, zice d-sa; cu multă dreptate, se ocupă în primul grad atențiunea ómenilor luminați.

Acastă preferință ce se dă politicei și are consecințele sale vătămătoare. — Ast-fel, pe când noi ne ocupăm de multe alte cestiuni, afară de cele economice, vecinii noștrii, Ugurii, ne dau un exemplu contrariu, pe care 'l putem imita, cu folos, pentru noi. „De mai mulți ani, zice d-nu Aurelian, se urmărește, cu o tenacitate esemplară, ia presă, în scrieri speciale și în întruniri, emanciparea economică complectă a Ungariei de Austria. — Ugurii cer cu stăruință ca țara lor să fie pusă în pozițiune de a întrebuinta fabricatele naționale, înlăturând, prin măsurii nemerite, concurența produselor austriace și streine“.

„Acastă idee a emancipărei economice, după atâtea ani de propagandă, continuă D-l Aurelian, a ajuns să se impună și în sferele guvernamentale. Un ziar vienez pune această cestiuine în desbatere publică, căutând a lua peste picior pe Uuguri.

Ministrul de comerciū de la Pesta, D-nu Barros, pare a se fi pus în capul acestei mișcări și ar fi decis să ia tôte măsurile pentru a emancipa țara sa de industria austriacă. În adevăr, ziarul vienez, și, după dânsul, *Revista Orientului* ne spune că guvernul maghiar, decis să creeze o mare industrie, întrebuițeză tôte mijlócele posibile pentru a ajunge la acest scop, și oferă capitaliștilor tôte înlesnirile imaginabile pentru a 'i face să înființ ze fabrici în Ungaria.“ Mai departe, D-nu Aurelian, ne spune că „de vr'o câți-va ani guvernul unguresc a făcut sacrificii însemnate pentru desvoltarea industriei naționale, școle profesionale, îmbunătățirea uneltelor și m șinelor industriale; el stărue ca industria maghiară să nu fie sacrificată pe cale de tarife, în fine, o sumă de mă urī aū fost luate pentru desvoltarea puterilor economice ale Ungariei. Sub asemenea auspicii sumă de capitaliști aū întemeiat mulțime de fabrici.“

Dupē D-nu Aurelian, tôte aceste măsurī sunt sdrobotore pentru Austria, și „acastă nouă pornire de emancipare a Ungariei va fi o lovitură din cele mai sgduitoare pentru industria austriacă.“

Autorul articolului, despre care vorbesc, găsesce o mare analogie între măsurile propuse de ministrul Baross, pentru a desvolta industria, și acelea coprinsc în legea noastră pentru încuragiarea industriei naționale. Dar, D-sa se plânge că această lege nu este bine aplicată. D-nu Aurelian 'și continuă articolul prin a susține că numai prin protegierea industriei naționale putem să ne ajungem scopul, efectua emanciparea noastră economică; în fine, termină prin cuvintele: *»Sē veghem mai mult de cât ori când, căci nu scim ce pôte aduce ziua de mâine.—Să nu uităm că sôrta noastră este în mâinele noastre, și că ori ce s'ar întâmpla a noastră, a tuturor, va fi respunderea, dacă nu ne vom face datoria.«*

Aceste consiliū sunt cât se pôte de înțelepte, și ele trebuie serios meditate de ómenii noștri de Stat.

Tot în *Economia Națională* am citit un Raport^{al} D-lui Cărnă Munteanu, Directorul Stațiunii agronomice, către D-nu Ministru al Agriculturii, Industriei, Comerțului și Domeniilor.

De și lectorul are pôte cunoscință de acest raport, totuși, 'mi permit, a semnala punctele ce mi s'au părut mai însemnate.

Se știe că acest raport a fost făcut, de D-nu Cărnă Munteanu, în urma unei misiuni ce i s'a dat de departamentul Agriculturii, în scopul d'a studia compoziția chimică a vinurilor noastre naturale. Plecând din acest punct de vedere, că autoritățile franceso consideră tôte vinurile române ca suspecte *«când pentru fie-care grad de alcool vinul nu ar coprinde în acelaș timp și două grame de extract (extract sec) la litru.*

După o minuțioasă analiză ce D-nu Munteanu a făcut ajunge la conclusia că „în termeni medii numai vinurile albe din județele Botoșani și Neamțu conțin o cantitate suficientă de extract, în raport cu bogăția lor în alcool, spre a fi admisibile în Franția; iar cele roșii tôte îndeplinesc condițiunea cerută, afară de acelea din județul Dâmbovița, existând și o neînsemnată diferență în minus (o gr. 13 la litru) la cele din județul Neamțu.“

După multe alte considerațiuni tehnice, asupra căror nu mă voiü opri aci, D-l Carnu-Munteanu, susține că este bine, ca în interesul exportățiunei vinurilor române, să se aducă la cunoștința gnvernului frances, ca vinurile române nu sunt nici amestecate nici adionate cu apă, ci naturale, și că lipsa alcoolului nu se pôte atribui de cât altor cause.

Aci se termină raportul D-lui Munteanu. O considerștiune în ainte d'a termina Să scie că Franția, de când este bântuită de teribilul flagel, *phylloxera*, nu numai că ea nu mai pôte exporta vinurile sale, atât de apreciate în lumea întrégă, dar este silită ca să importeze. N'ar fi răü dară, cred, ca noi să facem demarșe seriöse pentru ca să ne putem a asigura un debușeu signr în Franția. Și, cred, că, cu tôte defectele vinurilor noastre, tot vom putea exporta pentru o sumă relativ considerabilă, de și multe din frumösele noastre potgorii sunt apröpe distruse de *phylloxera*.

Ion I. Nacian

NU MAI STA PE GÂNDURI.....

*Nu mai sta pe gânduri dusă,
Dorul tău ți s'implinir.
Uite ramurile dese
Ce frumos au înflorit.*

*Uite'n dare cum se lasă
Cărduri paserile'n zbor,
Totu'i ați coprinis de farmec,
Totu'i vis fermecător.*

*Lasă dar uitări tóte
Șin amurg sub pomi deși.
Vin s'ei prind la cingătóre
Rămurele de cireși.*

*Vin,—ne-om spune—atát de multe
In răcóreca dulcei serí,
Nici gândind măcar la umbra
Tăinuitor dureri.*

*Și lăsându-te pe sánu-mi
Adormi-vei liniștit,
Tăinuind cum că de tine
Insăși tu te-ai îndrăgit.*

*Mei lăsa cu dragă să-ți mângâi
Părul tău bălan și des,
Căci de mult unul pe altul
Idol vieței ne-am ales.*

*Și-abătuți de-aceleași doruri,
Dor de vremi copilărești,
Om visa sub pom în floare.
Visul dulcilor povești.*

*Om visa, iar blânda lună
Polei-va pomi deși,
Când de-asupra-ne va ninge
Flórea albilor cireși.*

Scarlat Orăscu.

BCU Cluj / Central University Library Cluj

SUB FARMECUL DE STELE.....

*In farmecul tăcerii, perdut în noaptea sumbră
Privind cum din departe stelele scîlpesc,
In faptul amintirei tu răsărind din umbră,
D'abia te mai zăresc,*

*Căci mîrtă 'mă ești de-acum în calea vieții mele;
Din tot cea fost în tine dór umbra -- a măi rămas,
Menită ca de astă-zî sub farmecul de stele
Uitări să te las.*

*Dé-acum stingher în lume ca'n vremile senine
In calea tristă-a vieții pași-voi liniștit,
Sub farmecul de stele gîndindu-mă la tine
destul am suferit.*

Scarlat Orăscu.

CONSERVATORUL

Înainte de a așeza titlul de mai sus pe hârtie, mărturisesc că mi-a trebuit câte-va, cam multe, momente de judecare foarte serioasă, pentru a mă putea hotărî asupra modului, cum trebuie să pășesc pe calea - în adevăr destul de largă - - dar destul de accidentală, a unui studiu amănunțit, asupra situațiunei actuale a instituțiunei teatrului nostru.

În adevăr ori-cine ar acorda o cât de mică atențiune teatrului, s'ar putea încredința îndată ușor și numai prin judecata sa sinceră, că în momentul de față ne găsim teatralcește, în una din acele situațiuni, în care departe de a putea zice că recunoaștem un progres în mersul natural și forțat prin cultură al teatrului, suntem ținuți a declara fără cea mai mică rezervă, că fenomenul ce rezultă din observațiunea noastră, este stagnațiunea cea mai de netăgăduit, ca să nu zicem mai mult, un început de înapoiere.

Sunt însă unii — și de aceștia foarte mulți — cari cu ochii închiși, cu judecata priponită, se felicita în tot momentul de progresul ce, după dênși, teatrul nostru realizează de cât-va timp înapoi. Alții însă, din cari facem și noi parte în opozițiune cu cei d'întâiu, susțin tocmai contrariul. Ei bine în fața acestei neînțelegeri neexplicată pentru cititorul, profan în ale teatrului, dreptatea nu poate fi de cât cu accia, cari nu se feresc de a examina pe față în unire cu opiniunea publică la care se adresează, cauzele cari îi conduc a felicita progresul său a ataca fără milă stagnațiunea acestei instituțiuni atât de importantă și de folositoare într'un stat.

Fiind cei d'întâiu cari ne-am hotărît a satisface condițiunea de mai sus, vom demonstra că dreptatea e cu noi; analizând punct cu punct, mai întâiu factorii cari contribuiesc prin esența

naturi lor la progresul ce teatrul este ținut a face; apoi, cauzele care se opun acestui progres.

Dăpă noi, factorii de cari am vorbit mai sus, se resumă în: *conservatorul de muzică și declamațiune și organizarea lui, diferitele comitete în teatrele subvenționate și direcțiunile în asociațiunile particulare, critica și criticii și în fine publicul.*

Nimeni nu poate tăgădui, că factorul principal, care ajută în cea mai mare parte la mersul progresiv al teatrului este conservatorul. În adevăr conservatorul în esența sa fundamentală, nu este de cât un externat mixt; nimic mai mult; o instituțiune de educațiune teatrală care întrunește la un loc cele trei grade de cultură: primară, secundară și superioară. Prin efectele culturalei sale însă, el are menirea conservățiunii muzicii și interpretațiiei artei. Ne-existența unui conservator, după demonstrațiia noastră, ar avea efectul contrar al ființei lui. Rămâne acum să vedem, dacă teatrul nostru are baza sa sprijinită pe existența unui conservator, menit a-i furniza elementele de care el simte necesitate, și dacă, aceste elemente furnisate de el, corespund sau nu cerințelor actualității, sau, sunt cu totul opuse la teudița naturală a teatrului spre un progres.

Cercetarea e cu atât mai ușoară și mai în foavoarea noastră, cu cât obiectul chiar asupra căruia e îndreptată, nu necesită multă cercetare pentru a-i tăgădui existența sa reală. Și în adevăr prin ce conservatorul nostru — dacă după uni ar exista — și-a patentat până acum, în durata sa de 25 de ani, o existență reală?... Prin nimic. Eă unul i-aș tăgădui chiar o desăvârșită neexistență, dacă n'ar fi o singură împrejurare, care să mă țină a o face: cele câte-va zile din Iunie, când la o singură dată fixă căută printri'o serie de examene proverbiale, să înșele buna credință chiar acelora cari 'l susțin. Numaî această cauză mă ține, pentru un moment de a-l mai considera. Ain zis pentru un moment căci ori-cine se va convinge în urmă, că această cauză, nu e de loc proprie pentru a conduce pe cine-va de a susține existența lui.

După cum am zis mai sus, conservatorul este o instituțiune culturală specială, aceeași natură prin urmare cu cele alte instituțiuni speciale, cari s'au înființat tocmai din necesitatea ce se

simte zilnic, ca specialitățile să poată fi formate, prin concentrarea unei culturi cât mai întinse și a unei îngrijiri cât mai minuțioase, a răspunde la cerințele progresului care numai de molecule nu poate fi acusat.

Ei bine așa fiind, să studiem un moment organizarea conservatorului nostru imaginar și să vedem dacă el răspunde prin organizarea sa, cel puțin, numelui cu care se impodobește.

Prima noastră cercetare ar trebui îndreptată bine înțeles mai întâi asupra programei cursurilor ce se predau aci, și care ar fi singura lui armă contra atacurilor noastre. Aceste nu se poate tăgădui de nimeni.

Cu totă indulgența cu care am voi să tratăm pe cei de din nenorocire să află în fruntea lui, nu putem nesocoti angajamentul luat de la început de a desvălui totul, opiniei publice și a lumina pe cei ce fără a cunoaște cauzele judecă numai efectele. Prin urmare, fie-ne iertat a zice că, de când conservator există, el *n'are o programă de cursuri.*

Naște acum întrebarea legitimă: atunci cum se poate susține că el a produs veri odată elemente teatrului?

Eu, — cel puțin eu — n'ași fi în stare să răspund, dacă prin termenul *elemente*, acela care să întreabă ar înțelege *caracterele necesare scenei noastre naționale*, căci în cea deplină cunoștință de cauză afirm că de când conservatorul există, aci nu s'a predat alt curs, de cât o practică de recitațiune imitativă lipsită de orî ce îngrijire, atît din partea elevului cât și a profesorului, care ca și o statuie se mulțumea tot dauna, a asculta fără efect din înălțimea pedestalului său.

Acum ași întreba pe orî cine: acest singur curs e destul pentru a produce elemente necesare dramei și comediei? Oare numai de recitațiune are nevoie un artist în susținerea unui rol!.. ca să nu zic în studierea lui?

Eu unul găsesc că declamațiunea de și necesară unui artist, totuși ea poate fi pusă în al doilea plan a complectând lui.

(vom reveni)

Alex Iónin.

INELUL LUI NICOLAE I

Cui nu e cunoscută istoria dinastiei Romanoff, din care până în prezent nici unul din membrii cari au domnit în Rusia, n'a murit de moarte naturală, ci unui otrăviți, alții sfâșiți de dinamită etc.

Ambițiosul țar Nicolae I, după pierderea războiului din *Crimea*, când stafeta a venit înaintea lui spunându-i că nu mai e nici o nădejde, a căutat toate mijloacele spre a se sinucide. Mijlocul cel mai bun ar fi fost otrava; dar de unde s'o ia. Cel mai bun și mai devotat medic al lui Nicolae I, dr. Ivanoff P. n'a vrut să se supună ordinilor lui d'a-i procura otravă. Însă grozavul țar n'a vrut să știe de nimic. Striga: «*așa vroiu. așa să fie!*» Dar de unde să ia otrava? Imediat, ca un leu furios a început să strige: «Să-mi aduceți pe Olga Fedorovna Iubovnitza *) mea. Sosind aceasta, primele vorbe ce i-a adresat au fost: «Inelul, inelul, care ți l'am dat, din greșală, din nebăgare de seamă, unde e?» Dînsa scoțînd din deget inelul îl dă lui Nicolae, care cu o furie neșpusă, începe să-l sărute, să-l pue pe inimă, strigînd: «Tu, m'ai scăpat de tot; tu m'ai aducei altă viață și cu tine mor împreună.» Inelul a avut otravă înăuntru și punîndu-l la nas, împăratul a rămas mort pe loc.

Veți fi poate curioși să știți de unde avea țarul inelul acesta curios.

* * *

În timpul închisîrii rusești, care există până în ziua de astăzi, cam pe ascuns, unul din nobili, cari, după părerea Țarului ar fi conspirat contra lui, o fost condamnat la moartea de

*) Amanta.

rozgi *) De geaba biata soție a eondamnatului, una din cele mai frumoase și mai nobile moscovite, ceruse de la Nicolae mila pentru bărbatul său nevinovat; de geaba a cheltuit toată averea ei spre a scăpa nenorocita ființă! Țarul nu iartă! Când l'aū dus la moarte pe bărbatul ei, dinsa a jurat rēsbunare!....

Și s'a rēsbunat.

* * *

Intr'o noapte țarul Nicolae, ca de obicei, îmbrăcat civil, cu o șapcă rusească pe cap, se ducea să colinde orașul și chiar mahalalele cele mai depărtate ale St. Petersburgului. Când se apropia de o barieră oare-care, o ploaie torențială începuse de odată. El nevăzând nici un alt adăpost în apropiere de cât o colibă săracă, alergă repede spre ea. Cu cât se apropia mai mult, cu atât zărea mai bine lumina și perdelele roșii lăsate în jos. Ajungând, bătu în ușe. Ușa i se deschise și o femeie deja aproape desbrăcată îl întrebă ce pofteste, și cine este mosafirul ce vine la o astfel de oră? Văzându-l bine, femeia strigă: «Majestate, mi-aū omorît călăi tēi bărbatul pe care l'am iubit atâta! Pe Dumnezeuul meu! pe apărătorul meu! Și pentru asta eu sunt osîndită a trăi încă spre a mă rēsbuna pe tine, Nicolae! Majestate, fugi..., și lasă femeia condamnatului în pace!... Nu! Te-ai înșelat Majestate, nu la mine poți găsi azil sau odichnă!» Dar pe când zicea cuvintele acestea era așa de frumoasă, în cât țarul, țarul puternic și ambițios, i-a căzut în genuchii zicându-i: ertare, ertare!

«Ce poftesti? întrebă el. Jumătate din împărăția mea îți stă la dispoziție. Ți-o depun la picioarele tale pentru un sărut. — «Nu Majestate, răspunde Catharina, te-ai înșelat amar. Cât voiū trăi, cât ochi mei vor fi deschiși, voiū căuta să mă rēzbun! Voiū căuta rēzbunare și iar rēzbunare!»

Nicolae văzându-se așa de căzut înaintea unei femei, s'a depărtat pentru moment. Femeia strigă: «Majestate, sunt săracă și mai săracă de cât toate femeile din lume; primește însă de la mine ca dar acest inel. Intr'insul vei găsi otrava, când vei avea

*) Vărgi.

trebuință de dânsa, fiind-că de sigur nu veî muri pe patul tîu. Infuriatul țar s'a dus cît se poate mai repede spre castelul sîu.

.....
.....
A doua zi a dat ordine spre a aduce pe această femeie... dar, de geaba... ucazul lui de astă-dată... a căzut... Pe dînsa... a găsit'o moartă. — Această întîmplare e adevărată. Cu inelul acesta s'a otrăvit țarul Nicolae.

Femeea dar, nu greșise în prezicerea ei.

Ed. M. Adamski.

Februarie 1890.

O POESIE POSTUMA A LUI EMINESCU

S O N E T

*Or câte stele ard în înălțime,
Or câte unde aruncă'n față-î marea:
Cu-a lor lumină și cu scânteiarea
Ce-or fi 'nsemnând, ce vor — nu știe nime.*

*Deci cum voești, tu poți urma cărarea;
Fii bun și mare, or pătat de crime:
Acelaș praf, aceeaș adâncime!
Eaș moștenirea ta și a tot: Uitarea!*

*Par'că mă ved murind: în umbra porții
Așteaptă cei ce vor să mă îngroape
Aud cântări și ved lumină de torții.*

*O umbră dulce, vino mai aproape —
Să simt plutind deasupra'mi geniul morții
Cu aripi negre, umede pleoape.*

(Converb. Literare).

Reproducem după «**Convorbiri Literare**», cea mai importantă și cea mai veche revistă ce avem în țară, următoarele două scene, cele mai dramatice, din noua piesă a D-lui *I. L. Caragiale*, **Năpasta**, care se joacă acum pe scena Teatrului Național.

ACTUL II.

SCENA I.

Anea (singură la masă)

Să chem pe Gheorghe și să-l pui să-î fărîme capul... să stau să mă spovedesc lui Gheorghe cu de-amănuntul... Am eu vreme de aste acuma?... Pociu să-î arăt lui așa pe scurt și în grabă cum s'a strecurat și s'a înșirat îndelung, încet încet, bănuială cu bănuială în sufletul meu, până să se înrădăcineze credința asta... că Dragomir e vinovat?... Să-mi pierz noaptea cu vorbe... Dar Gheorghe poate să nu vrea, or să nu fie în stare să facă așa faptă... Cum e băiatul ușurel, m'oiu căi că i-oiu fi spus... (pauză) Nu... N'am nevoie de ajutor... să mă gîndesc mai bine... Cine n'o să crează că tot nebunul fugit dela ocnă a omorit și pe Dragomir?... (pauză) Da de ce să-mi fac păcat și să mă străgănesc pe nevinovat?... Aseară la cărciumă Dragomir le-a spus la toți că pleacă în lume. Am destul răgaz până la ziuă să-l tărăsc și să-l arunc în puț : a plecat s'a dus... nu măi vine azi, nu măi vine mâine, o lună, un an, nu măi vine de loc... M'a părăsit!... (pauză) S'a hotărît... (se scoală, merge la tarabă și ia o bardă, apoi coboară încet) Adică să fie greu lucru?... Doarme beat. Un uriaș doarme... doarme și cugetul lui și puterea lui și voia lui ; viața lui arde încet și domol, cum arde lumina fără să vrea să arză.... O femeie slabă, un copil fraged, hotărîre numai să aibă poate să sufle odată... ș'o stinge... (se joacă cu barda, cioplind binișor pe muchia mesii) ; în stînga s'aud gemetele nebunului ; ea se trezește din gînduri și ascultă) Nebunul... S'a deșteptat, o să'l deștepte și pe el... Ce să fac ?

să-l trăsnesc în somn!... să moară fără să știe că moare, fără să vadă că eu îl lovesc, fără să-și aducă aminte de Dumitru... Dacă n'o vezi că vine, aia nu mai e moarte! Nu, nu vreau în somn: atunci ar fi par'că ar dormi mereu... Da... să-l deștept întâiu: să știe că-i vine moartea, de la cine și de ce... (pane barda pe tarabă și pornește spre ușa lui Dragomir, face câțiva pași și se oprește; ușa de la Dragomir se deschide, el apare foarte turburat.)

SCENA II

Anca, Dragomir

Dragomir (șperiat)

Anco!

Anca (aparte)

El!

Dragomir

Anco, am visat urit... mă doare mâna!

Anca

Aiurezi, te doare mâna din vis...

Dragomir

Mă injunghe unde am semnul de mușcătură.

Anca

Șezi jos... tremuri. (el șado) De unde ai tu mușcătura aia la mână, Dragomire?

Dragomir

De mult.

Anca

Bine, de mult, dar unde?... n'auzi?

Dragomir

M'am bătut când eram copil și m'a mușcat unul pe care îl trintisem...

Anca

De ce nu vrei tu să-mi spuți ce ai pe suflet? Eu văz că tu nu ești în toate ale tale... Tu ai un ghimpe în cugetul tău... Destăinuște-te mic.

Tie ?

Dragomir

Anca

Da, mie, (Dragomir mișcă din cap negativ) spune și te ușurează: dacă eî duce-o mult așa, o să inebunești...

Dragomir

Să inebunese!

Anca

Da... Ce ai visat ?

Dragomir

Un cap de mort... cu dinții nari... vrea să mă mușce... mă doare...

Anca

Te doare că nu vrei să spui, te doare că nu te hotărăști să spargi buba și s'aruncî réutatea afară... (panză — se apropie binișor do și-l apucă pe după gât) Ia ascultă, Dragomire... adică ce ar fi, cum stăm noi aci amândoi, să te pomenești cu Dumitru (el face mișcare) că intră binișor pe ușe... uite pe colo... (arată în fund) să-l vezi că vine cum vine, cum era el înalt și voinic, și se așează frumos colea la masă în fața ta: »Ei bună-seara, frate Dragomire... Ce mai faci ? Mai îți aduci tu aminte de mine?... (Dragomir se sgârcește pe scaun și s'apucă de masă; ea îi ia repede capul în mâini și cearcă să i-l întoarcă cu d'asila spre fund). Ia uite colo... colo... Iacătă-l... iacătă-l!... Vino, vino, Dumitre!... (vrënd să-l întoarcă cu toată puterea) Ci uite-te!...

Dragomir (smucindu-se)

Lasă-mé!... (se scoală; s'aude țipând nebuul; Dragomir se întoarcе spre stînga; alt țipet)

Anca

Ascultă... (Dragomir își întoarcе privirile dela stînga, ea se repede aproape de el și, jucând spaima, șoptit) Dragomire! (îl smucește și-l întoarcе în loc cu fața spre stînga; el dă cu ochii de nebul, scoate un strigăt înecat și rămăno încremenit). Uite-l... Știi cine e?... E nebulul care a scăpat dela ocnă...

Dragomir

Ion! (cade zdrobit pe scaun)

Anca

Ei!

I. L. Caragiale.

I N I M A

PERSONAJELE

D-nu Murescu.

D-na Murescu.

D-ra Eliza Murescu, fiica lor.

Ionel

Petrișor

Lică

Nicușor

Sili

Costinel

Intimi ai casei și pretendenți la mâna Elizei Murescu.

Salon burghezesc. Masă mare rotundă la mijloc, plină cu cărți de joc.

Petrișor

La stos eă căștigat'am
Cincî-zeci de lei și un zlot...

D-na Murescu

Eă numai cincî luat'am...

I. că

Eă n'am putut ă scot
De cât opt lei..

Nicușor

Eă cincî...

Sili

Eă șapte-ze cî și șapte..,

Costinel

O sută cincî-zeci franci!
D-ra Murescu (aparte, cu dispret)
 Ce strălucite fapte!...

Ionel

Un lucru v'ași propune,
 De nu v_e supărați:
 La mijloc tot a pune.
 Și 'n urmă să lăsați,
 În serios nu 'n glumă,
 Să tragem sortî, pe loc;
 Să ia 'ntreaga sumă
 Cine-o avea noroc...

D-na Murescu

Eū m_e 'nvoesc, amice...

Costinel

Sunt trei sute de lei...
 S'ar prea putea să'mî pice...
 Căci am noroc cât vreî...

Nicușor

Eū m_e unesc la toate...
 N'am căștigat nimic...
 Cu modul ăsta poate
 Să am noroc....

Sili

Eū zic,
 S'o încercăm și pastă
 Invenție de joc...

D-nu Murescu

Dar tu ce zici nevastă?

D-na Murescu

S'aveți cu toți noroc!...

D-ra Eliza (a parte)

Ce oameni!... pân'acuma
Jucară stosul rece,
Și acum se 'ngroașă gluma!...
Aceasta 'i a petrece!

(cu dispreț)

Și toți m'ar vrea soție,
Mi-aū spus'o toți pe rând...

D-nu Murescu

Elizo, dă hârtie
Și călimări, curênd...

D-na Murescu

Propunerea, în fine,
E a lui Ionel!

BCU University Library Cluj

Biletele-ar fi bine
Ca să le scrie el;

Ionel (începând să facă buletine)

Primesc, cu mulțumire
Onoarea astă care...

Sili

Fii cu nepărtinire!

Costinel

Să'mi scrii numele mare!

Petrișor

Și mie!

Lică

Dar și mie...

Nicușor

P'al meu să'l scrii mai gros.

Sili

Mai mare-al meu să fie...

Lică

P'al meu scrie'l frumos...

Jonel (puind buletinele în o pălărie)

Sunt gata!... Cine scoate

Biletele acum?

D-na Murescu

Numai Eliza poate.

Costinel

Trei sute lei.. or cum...

D-ra Eliza (scoțând un buletin din pălărie)

Bilet alb...

Costinel

E greșeală!...

D-ra Eliza (scoțând alt buletin)

Bilet alb!

Lică

Ce 'nsemnează?...

D-ra Eliza (scoțând alt buletin)

Bilet alb!...

Nicușor

Păcăleală!...

D-ra Eliza

Bilet alb!

Sili (a parte)

Ne lucrează!...

D-ra Eliza (scoțând un buletin)

Biletul cel din urmă!

D-na Murescu (nerăbdătoare)

Citește'l, de ce tac?

Costinel (vesel)

Noroc! ți-am dat de urmă!...

Ce e?...

D-ra Eliza (desfăcând buletinul și citindu'l)

Pentru săraci!...

(către Ionel)

M'am îndoit de tine.,

Acum nu mă 'ndoese:

Ai inimă!... Eî bine,

Ești nobil, te iubesc!...

Acum sunt hotărîtă,

Pe gânduri nu mai staū,

Dorința ți-e 'nplinită:

Cerî mîna mea? Ți-o dau!

D-na Murescu (veselă)

Logodnă ne-așteptată!

D-nu Murescu (către Ionel și Eliza)

Veniți să vă sărut

Cu sărutări de tată!

D-na Murescu (sărutându'i)

Și cine v'a știut !!

Lică

Vă bine-cuvîntează

Săracii!

Nicușor (pe gânduri)

Și cū crez...

Ionel (vesel către Eliza)

La rândul meū, mireasă,

Îi bine-cuvîntez!

D. Teleor.

D U R E R E

D-ra Florel (desfăcând o scrisoare)

Trebue să fie de la Viorel, — mititelul. Nu e de la Viorel, e de la căpitanul Spedea. Doamnă... Viorel e mort... (Cade pe un scaun înecat în lacrimi. După o tăcere de câte-va minute, se ridică cu greutate și trece în o cameră de alături).

Domnișoara Emilescu

Ce D-zeu face Viorel de nu mă vine? De la Vaslui și până la București e departe, dar nu e peste pământ. Acum o săptămână scria că i se va acorda un concediu, că vine... Poate colonelul și-o fi schimbat gândul. Măi știi! Așa sunt militarii. Asnoapte visam că eram cu Viorel la Vaslui. Ce bune sunt câte odată visurile! Te logodesc, te cunună, te fac soție în câte-va minute. Și ce bine trăiam! Par'că ne căsătorisem d'un veac. (Cântă).

Și lanurile sunt pustii;
De ce nu 'mă vii?
De ce nu 'mă vii? (Ese).

Gheorghe Florel (plângând)

Viorel, dragă Viorel! N'am putut cel puțin să te văz în ultimele momente! Frățior iubit, te-ai stins! De ce n'are omul aripă să sboare unde-o vrea! Imi scrie bietul Lincu... Și vrea să mă prepare... Inima e tot atât de tare lovită și dacă o pregătești pentru trăsnet și dacă n'o pregătești! Și nu 'mă e de mine. Eu sunt de fier, peste capul meu a trecut multe dureri și tot nu m'au topit. Mi-e de mama! Oh! mamă! când vei afla tu știrea despre moartea lui frate-meu! Oh? mamă! Corpul lui trebue să soscască d'abia poimâne. S'o cruț pe mama de durere până poimâne.

S'ău s'o pregătesc? Cum o s'o pregătesc? E peste putință. Ea s'ar sfârși, bătrâna, numai la auzul știrea. Să moară ascultând cuvintele mele? Nu. Voiu tăcea. Voiu suferi cum n'a suferit altu în lumea asta. Imi voiu stăvili riul de lacrimi; imi voiu lega inima! Mamă, nu vei afla nimic. Voiu fi vesel chiar, voiu rîde, voiu vorbi mult, da, da, da. (Ese plângînd).

D-na Florel

Sunt buimăcită de durere. Era cât p'aci să dau ochii cu Gheorghe. O! ce nesocotință! Copilul a fi căzut sdrobot la auzul tristei vești. Sunt bătrână; inima mi-e oțelită. Să dau probe de răbdare. Până poimâne nu e mult. Poimâne vom muri toți chiar, de durere, dar poimăue. Să mor eū cca d'întăiu! Acum poate ar muri alții. M'am spălat bine cu apă și ochii par'că tot mi sunt roșii. Șterg pe fie-care clipă câte o lacrimă ce răsare în ochi, o șterg, și lacrima răsare iar. Oh! isvorul e lung și abia începe! Am să probez că sunt tare. Iacă, 'mă-am schimbat fața. Sunt nu mai indispusă, nu tristă. Am ceva de doliu pe mine? Da, un șal negru. Inlături. O panglică neagră. Inlături. Sunt bine așa. Nu dau a înțelege nimic. Bine. Am uitat scrisoarea în iatac. Ce nebunic! Dac'o găsi-o Gheorghe, or D-șoara Emilescu, or alții? Mă duc s'o iaū, s'o mai citesc. Poate mi s'a părut mie că am citit lucruri așa de triste. S'o mai citesc odată. Poate n'am văzut bine. Poate am citit și am gândit eū la alt-ceva. Poate n'am citit de loc nici o scrisoare. Dar de ce plâng? (Trece în camera sa).

D-șoara Emilescu, (cântă)

Și lanurile sunt pustii;
De ce nu'mi vii?
De ce nu'mi vii?

Unde o fi Gheorghe? Adineauri m'a zărit și s'a furișat. Ce grabă mare o fi avut? Dar d-na Florel? Nu se vede, nu se aude. Mă plimb singură de colo până colo, ca la mine acasă. Aș vrea să'mi iaū ziua bună de la d-na Florel. Nu mai ese. M'aș duce în iatacul dumneaī, dar mi-e c'o supăr.

Și lanurile sunt pustii;
De ce nu'mi vii?
De ce nu'mi vii?

M'a obsedat cântecu ăsta... (Ese).

D-na Florel

Mi-am uitat șalul negru aci...

Gheorghe Florel

Bună ziua mamă...

D-na Florel

Ce faci Gheorghe? Te căutam (Se silește să rîză) E cald astăzi afară. E soare.... Ce timp...

Gheorghe Florel

Bate un vânt! (Să silește să rîză) Da... e o excepție... mă mir... Și... (Se uită unu în ochii altuia ca și cum ar căuta ceva).

S'apropie toamna. Nori, soare... schimbări continue... In grădină e foarte frumos, cu toate astea. Natura e tristă dar îți place. Am găsit ceva frumos azi..

D-ra Emilescu (plângend)

O scrisoare... Viorel !...

Gheorghe Florel (ne mai putând ține lacrimile, se repede la d-na Florel care plânge și o îmbrățișază).

Mamă!...

D-ra Emilescu (îmbrățișând și ea pe bătrână).

Mamă !...

